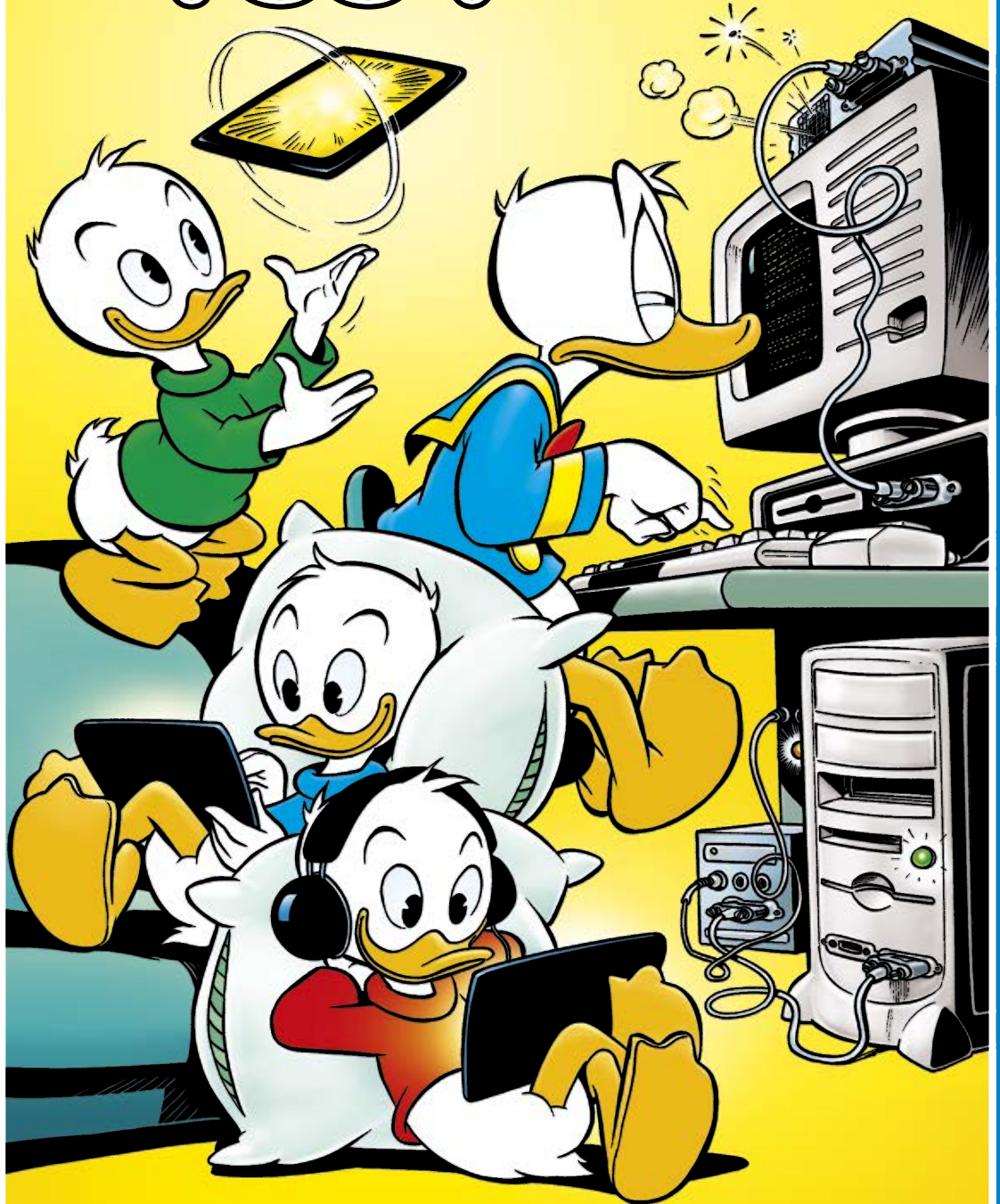

WALT DISNEY'S

DONALD DUCK & G

Trygg på nett

Lær nettvett med Donald – for liten og stor!

App-solutt!

Finnes det gode applikasjoner for mobil og nettbrett tilpasset barn? Så klart! Her en noen av dem:

DEN LILLE LESEHESTEN

Bokserien består av 8 bøker og ble kåret til beste barneapp i 2011. Du kan selv velge om du vil benytte fortellerstemmen, skru den av eller lese inn din egen stemme. Passer til 1.–2. klassinger.

BAMSE BJØRN

Danske barns store tegneseriehelt har lært seg norsk! Appen er gratis å laste ned og inneholder filmer, bøker, spill og fargelegging. Passer fra 2–5 år.

ELLEVILLE ELFRID

Bli med Elleville Elfrid og vennenes hennes til Soltoppen, hvor barna kan sparke fotball, male, pusle puslespill, bygge tårn og mye mer! Passer fra 4-7 år.

TAMBAR

Er som alle andre femåringer, bortsett fra at han har litt store ører, lang hale og er et troll! Tambar-bøkene er skrevet og fortalt av Tor Åge Bringsværd og passer for barnehagealder.

DRAWING PAD

Et tegneprogram med stort utvalg av bakgrunner og figurer i tillegg til vanlige tegne- og fargefunksjoner. Kan brukes på iPad. Passer fra 2–7 år.

ELIAS

En av de aller første norske appene til barn og stadig populær! Spillet har norsk fortellerstemme og ni ulike aktiviteter. Her er det mange timers underholdning. Passer fra 2–5 år.

BARK OG SNERK

Er to stubbegnomer som bor i Skumringskogen. Historien skildres med spennende fortellerstemmer og sju originalsanger. Passer fra 4 år og oppover.

BARNAS TRAFIKKLUBB

En nyttig gratis-app fra Trygg Trafikk hvor man lærer om trafikksikkerhet. Inneholder fire spill. Passer fra 3–8 år.

KARSTEN OG PETRA

Er bestevenner og går i samme barnehage. Sammen opplever de mye morsomt. Historiene om Karsten og Petra er en av de største norske barneboksuksessene noensinne. Passer for små barn i barnehagealder.

Lanseres våren 2013!

DONALD JUNIOR

En spennende introduksjon til Donald Duck og Andeby! Her kan barna trygt leke og hygge seg med høytlesning av tegneserier og mye mer. Passer fra 3–7 år.

En spennende verden!

Visste du at ett av tre barn mellom 1 og 12 år bruker internett daglig? Det å bruke mobil, nettbrett, pc og internett er allerede blitt en naturlig del av livet til de fleste barn i Norge, også de helt små barna.

Vi ønsker at ALLE skal ha det gøy på nettet, men at de samtidig skal gjøre smarte valg og være trygge. Slikt kommer ikke helt av seg selv – selv ikke for de som vokser opp nå!

Akkurat som alle lærer seg trafikkreglene, er det nødvendig å lære nettvett. Barn lærer av de voksnes adferd. Da er det viktig at voksne er gode forbilder også i forhold til nettbruk. Ofte er det slik at barna er mer nysgjerrige og raske til å lære seg digitale funksjoner enn foreldre og lærere.

Små barn bør ikke være på internett alene, men sammen med foreldre eller andre trygge voksne. Det bør være like opplagt for foreldre å være sammen med barna når de bruker internett og spiller spill som når de er på fotballtrening eller andre, tidkrevende aktiviteter. Internett er som en enorm og allsidig metropol. Barn får ikke gå i byen på egen hånd, eller hva?

Det er heller ingen grunn til å overlate ansvaret for å utvikle nettvett og gode brukervaner til barna alene. Ta turen på nettet sammen!

Barns nettbruk kan være et flott utgangspunkt for diskusjon og samarbeid mellom hjem og barnehage eller skole. Sammen kan barn og voksne bruke mobil, nettbrett og pc til å utforske verden, lære nye ting og til og med skape noe kreativt!

Med dette Donald-heftet ønsker vi å gi barn og voksne noen råd og ideer om hvordan man kan få en trygg og spennende digital hverdag!

Donald Duck & Co Trygg på nett er produsert av Egmont Kids Media Nordic AS, i samarbeid med IKT-Norge, Senter for IKT i utdanningen, Medietilsynet, NetCom, Google, FUB og Redd Barna. Redaktør: Merete M. Skar. I redaksjonen: Kari Tavendale, Lene M. Haanes og Marie Sanne Hval. Tegneserie, forside og illustrasjoner: Arild Midthun/ECC. Layout: Lisa Solem Sæter. Trykt hos Elanders, Polen 2013. ©DISNEY

Sammen på nettet!

Å bruke tid med smarttelefonen, nettbrettet eller datamaskinen trenger ikke være usosialt. Tvert imot! Ting blir gjerne morsommere når man er to eller flere. Det er også tryggere!

TIPS TIL VOKSNE!

- Barn bør ikke legge ut på surfetur alene! Gå på oppdagelsesferd på internett sammen.
- Snakk sammen i familien om mobil og internett! Vær nysgjerrig på å lære nye ting!
- Bli enige om hvor mye tid dere skal bruke hver for dere foran skjerm.

VISSTE DU AT ...

- YouTube er den mest populære internettjenesten for barn i alderen 1-8 år?
- en 4-åring stiller 437 spørsmål hver dag? Om det er vanskelig å finne svar på alt, kan man jo forsøke å finne svarene sammen på internett. Har du prøvd å google «nysgjerrigper»?

NETTPRAT

Tenk å kunne ringe noen langt unna og samtidig se dem på en skjerm! For en knapp generasjon siden hørte slikt til i Science Fiction-filmer. I dag er det dagligdags med tjenester som Skype, Google+ Hangouts og Facetime. For de fleste barn og unge er det å treffes på nettet like viktig som sofapraten er for voksne! Digitalt kan du treffe farmor i Tromsø eller se de nye kattungene til en venn. Sånt er jo helt naturlig når man er vokst opp med at verden er digital.

Voksne skiller gjerne mellom nettmøtet og det å treffes «i virkeligheten». For dem har jo ikke mobilen, nettbrettet, webkameraet og de digitale verktøyene alltid vært der. Man kan likevel lære seg å sette pris på mulighetene verktøyene gir. Gjør det enkelt for alle i hjemmet å ha nettmøter med venner og familie. Og enda bedre: Gjør digitale aktiviteter sammen!

SURFETUR

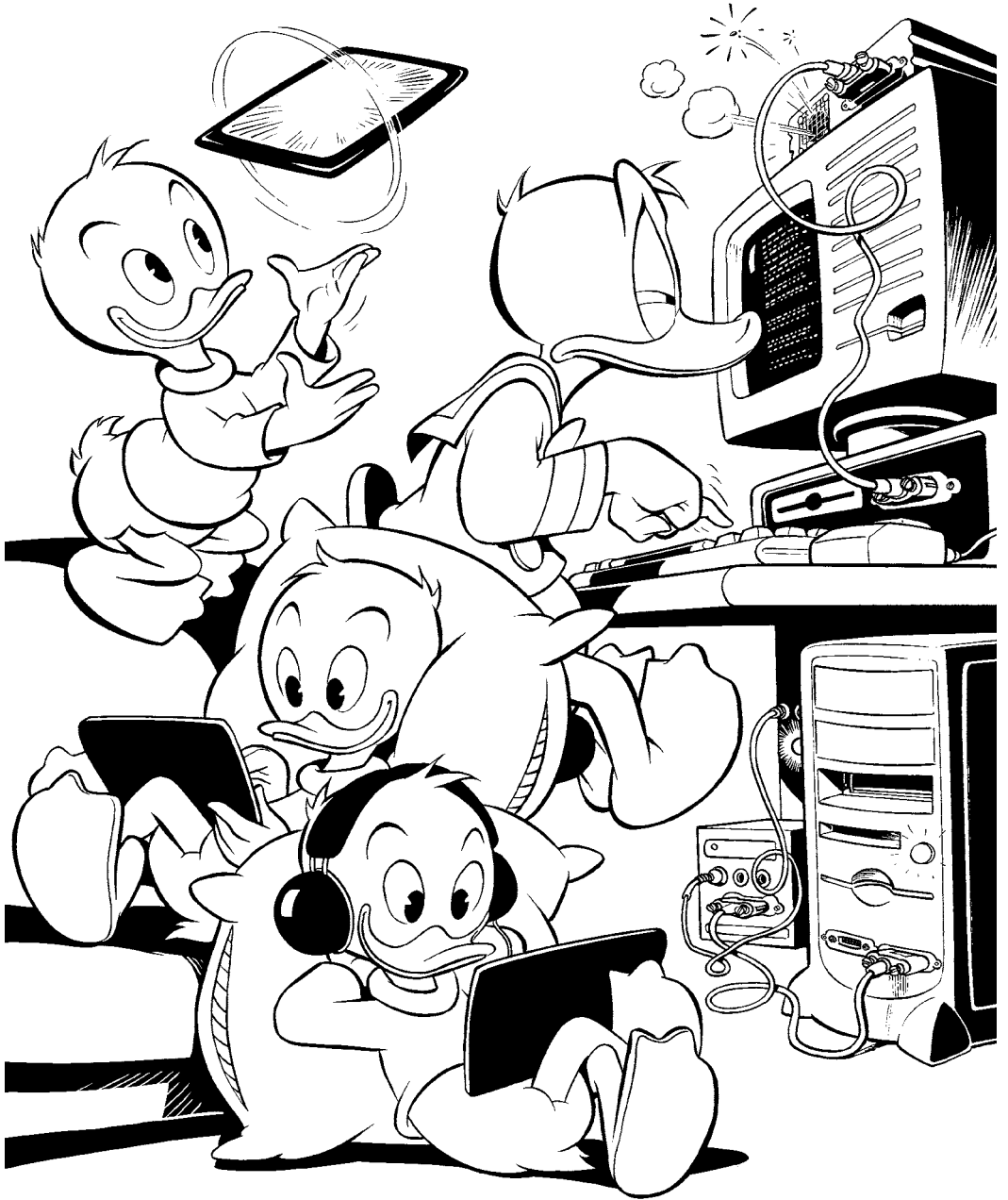
Å surfe på internett er noe man kan gjøre sammen. Visste du for eksempel at YouTube er ett av de nettstedene som folk i absolutt alle aldre synes er gøy? Med enkle søk finner man et fantastisk univers av videosnutter, musikk, tegnefilmer, jungeldyr, fly og båter.

Som i en storby kan det også være fort gjort å gå seg bort på nett. Det er kort avstand mellom familiefornyelsene og stedene hvor barn ikke bør ferdes alene.

Plutselig er du på vei ned en gate der alle du møter ikke er like hyggelige, eller du åpner en dør til noe du helst ikke vil se.

Sånn er det nemlig med søkeord: Et enkelt ord som «jenter» gir en mengde treff, og ikke alle bildene og nettstedene er tiltenkt barn. Hvis et søkeord er stavet feil, kan man dessuten havne helt andre steder enn planlagt!

FARGELEGG

Smart og trygg!

Det kryr av bilder og filmer på internett. Bilder er lett å dele med andre, men det er ikke alltid like smart.

Det man gjør på internett, forsvinner ikke! Ting man sier kan bli glemt og bilder kan bli gjemt i en skuff, men ting man har delt med andre på internett kan være nesten umulig å fjerne. Ingen styrer nettet, og det er umulig å kontrollere hvem som ser eller laster ned innhold man deler.

Derfor er det viktig å tenke seg grundig om før man deler noe. Deler du det bare med folk du kjenner, eller kan uvedkommende også finne det? Tell til ti og tenk deg godt om før du sender eller poster bilder, kommentarer eller informasjon på nett og mobil!

Man skal alltid be om lov før man legger ut bilde av andre på internett.

Mange foreldre legger ut bilder av barna uten at de vet om det, men voksne må også spørre om lov!

VISSTE DU AT...

- passord er viktig? Beskytt e-post og andre brukerkontoer. Ha skjermlås på mobil, brett og dataskjerm. Akkurat som det er dumt å la sykkelens stå ulåst, er det dumt å ikke beskytte informasjonen sin på internett.
- ting som spres på nettet kan føre til mobbing? Spør alltid om lov før du legger ut bilder av andre!

Bli en superdetektiv!

Selv om noe står på internett, er det ikke nødvendigvis sant. Det er fordi hvem som helst kan legge ut informasjon på internett! Noe er sant, og noe bare ser ut som det er sant.

Vær kritisk, og still noen spørsmål underveis:

- Hvordan kan du kontrollere at det han eller hun sier er sant?
- Kan du undersøke emnet selv? På hvilken måte?
- Kjenner du en person du kan spørre som vet mye om emnet?

Kanskje du også kan fotografere emnet selv? Da kan du sammenligne med andre bilder som finnes.

Når man skal lære om noe nytt, er det lurt å forsikre seg om at man har fått riktig informasjon. Let etter de samme opplysningene flere steder, sånn som i bøker, på tv, i aviser eller på ulike sider på nett. På den måten finner du ut hva som stemmer og hva som trolig ikke gjør det.

TIPS TIL VOKSNE!

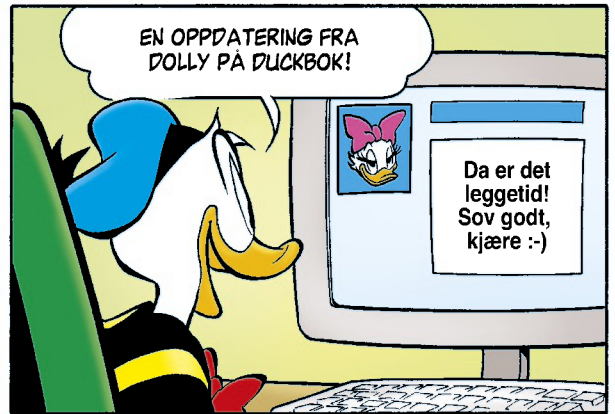
- De fleste søkemotorer som Google, Yahoo, Kvasir og andre tilbyr filtre og tekniske løsninger som skjærer bilder og tekst som ikke egner seg for barn og unge. **Sikkert Søk** fra Google er en slik funksjon. Du finner mer informasjon hos Google Family Safety Center.

VISSTE DU AT ...

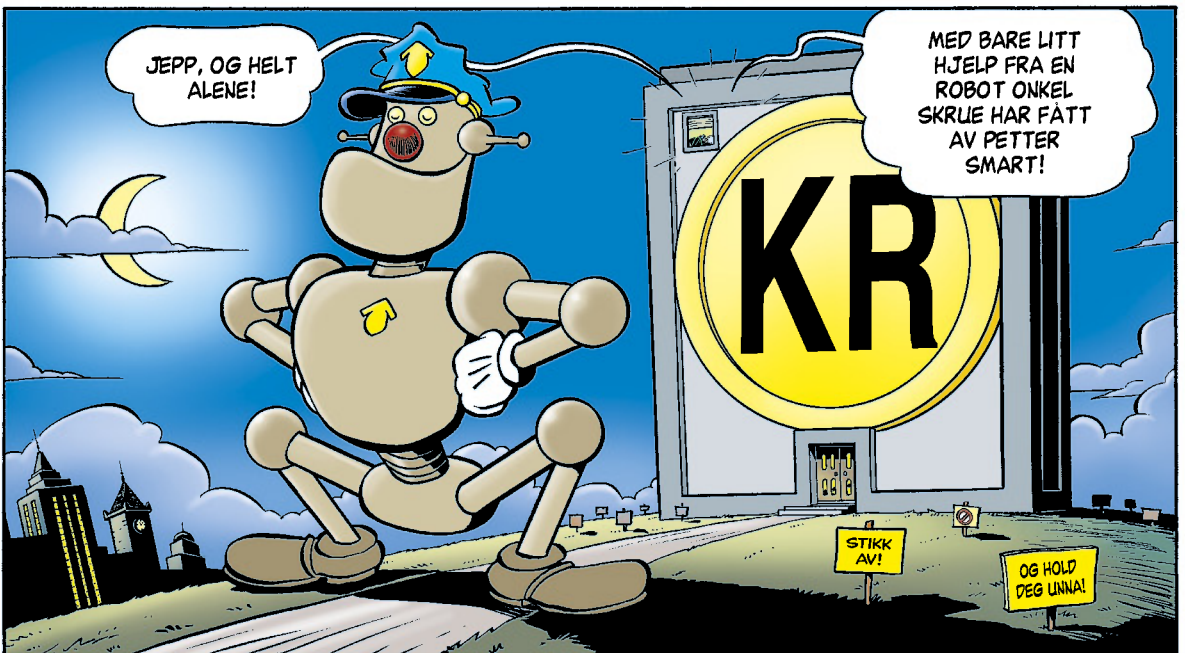
- nettpenger er også penger? Noen spill- og mobil-apper er gratis, mens andre ikke. Barn skal alltid spørre en voksen før de kjøper noe på nettet. Les mer på: netcom.no/familie
- virus kan drive hærverk på datafiler og nettverk? De er ofte gjemt i datafiler som ser uskyldige ut. Ikke klikk på noe som du ikke vet hva er! Les mer her: tryggbruk.no

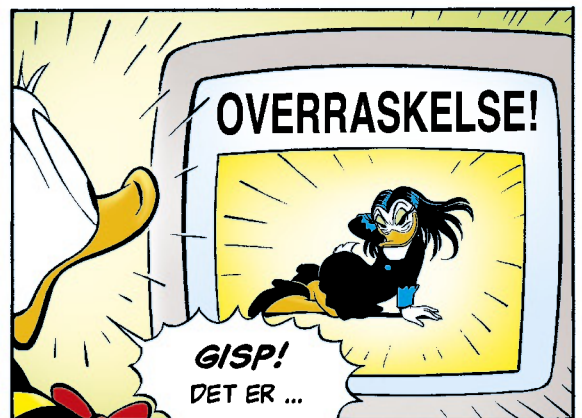
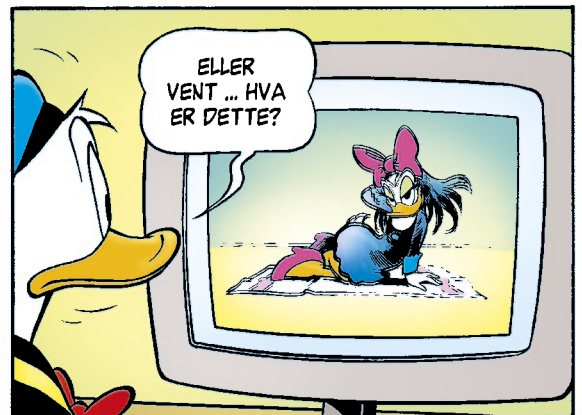
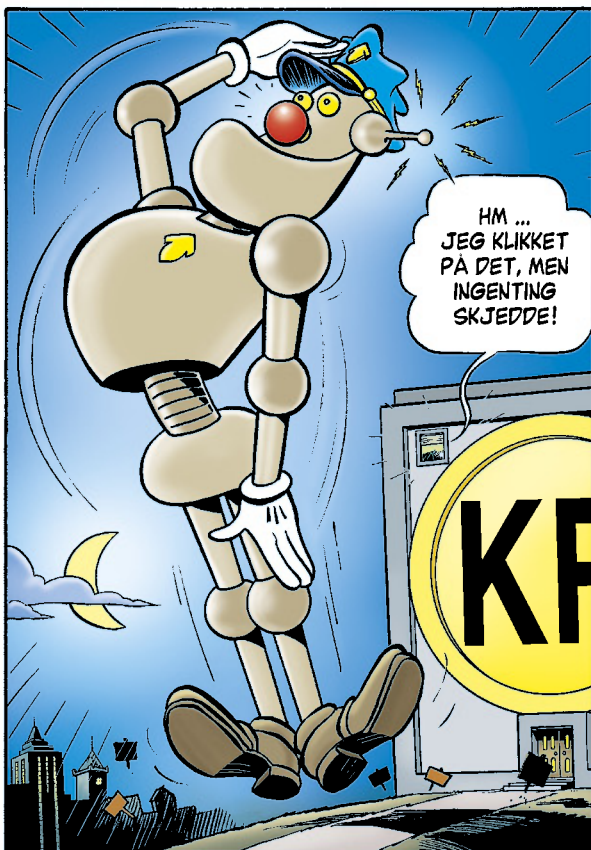
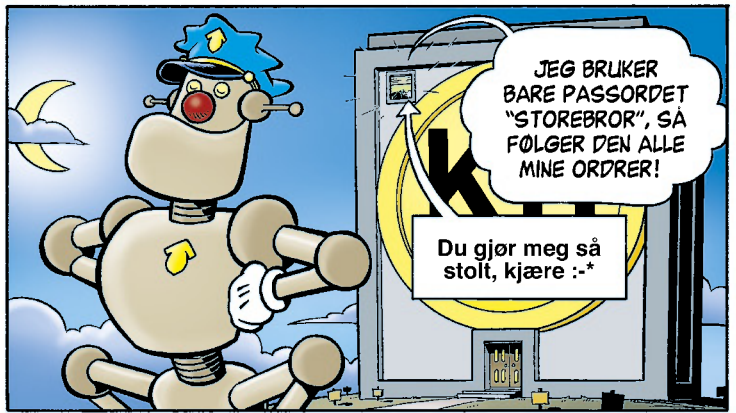
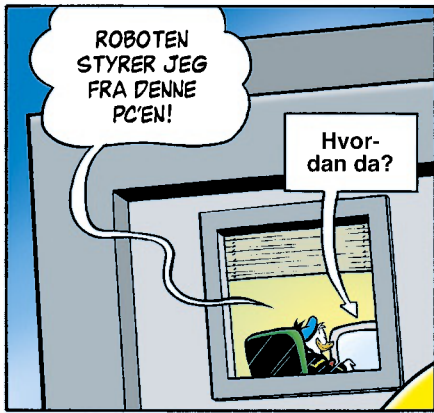
Har du hørt om Superetterforsker Lurifaks? Han finner du hos Senter for IKT i utdanningen: iktsenteret.no/barnehage

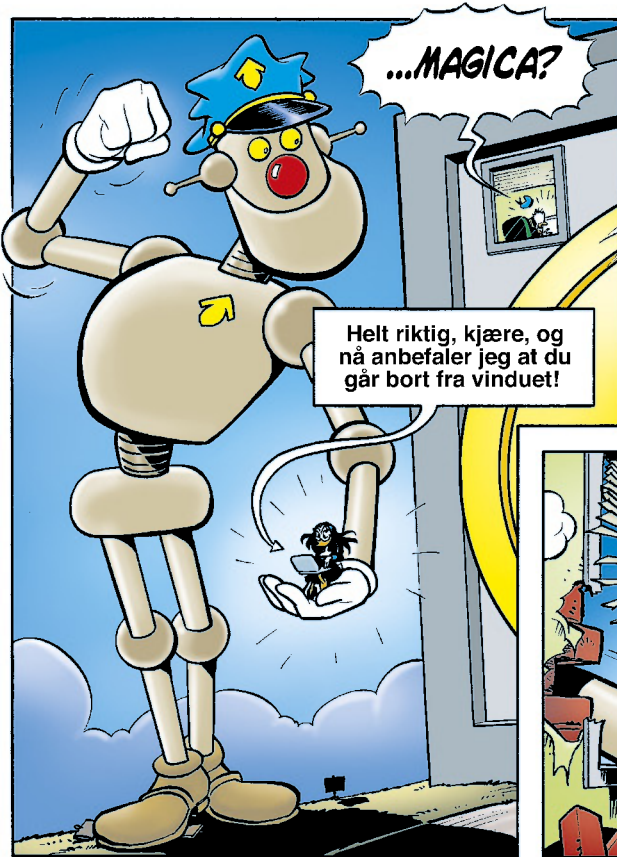
ZZZZSIKKERHETSEKSPERTEN DONALD DUCK

D 2013-007
Tekst og tegning av Arild Midthun

...MAGICA?

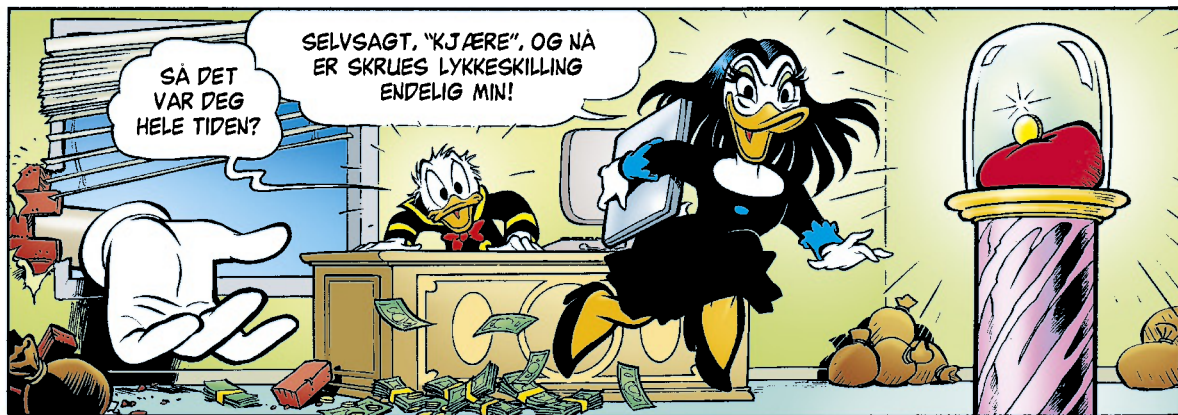
Helt riktig, kjære, og nå anbefaler jeg at du går bort fra vinduet!

KRASJ!!

MAGICA! HVORDAN KAN DU STYRE ROBOTEN?

TAKKET VÆRE VIRUSET DU KLIKKET PÅ OG PASSORDET DU GA "DOLLY"!

SÅ DET VAR DEG HELE TIDEN?

SELVSAGT, "KJÆRE", OG NÅ ER SKRUES LYKKEKILLING ENDELIG MIN!

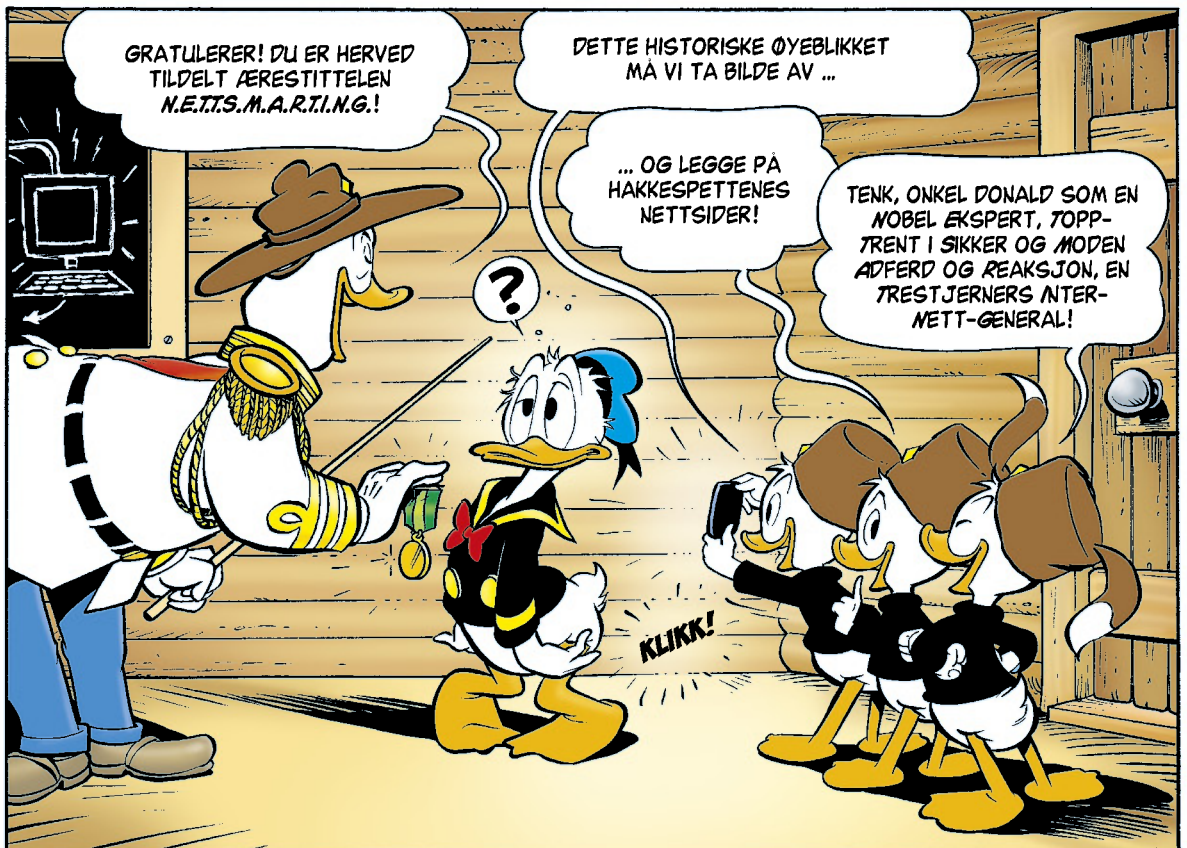
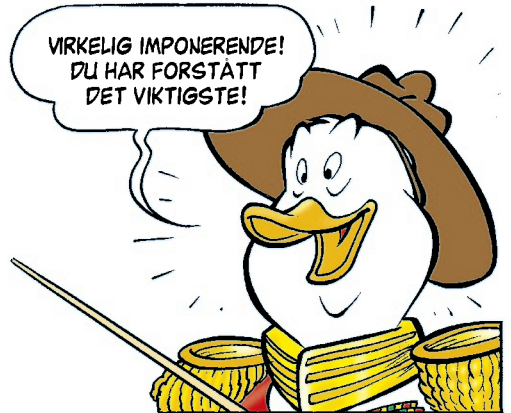
HVA HAR JEG GJORT?

Å, NEI!!

ONKEL DONALD!

VÅKN OPP!

Lek og lær!

Datamaskin, nettbrett og mobiltelefon kan brukes til både nytte og underholdning. Hva er vel bedre enn å kombinere det og ha det gøy mens man lærer noe nytt?

LAG ANIMASJONSFILM

Å lage en animasjonsfilm trenger ikke å være vanskelig. Med litt voksenhjelp kan det til og med være en aktivitet for barnehager og skoler!

Først blir man enige om hva filmen skal handle om, deretter får alle bidra med ideer. Hvilke figurer skal være med? Hvordan skal bakgrunnen se ut?

Figurene kan lages av for eksempel Lego eller modelleire. Ved hjelp av et digitalt kamera kan man ta bildene til filmen. Man trenger masse bilder, så her kan alle bidra! For å ordne filmmusikken trengs bare en mobiltelefon. Etterpå velger man ut bilder via datamaskin, legger dem i rekkefølge, og legger på filmeffekter. Så er det tid for filmpremiere for venner og familie!

Å lage film gir god trening i å bruke forskjellig datautstyr. Dessuten blir man flink til å samarbeide!

Se hvordan Klepp Familie- og Friluftsbarnhage lagde filmen *Pulverheksa og den magiske ismaskinen*: marianneundheim.blogspot.no

MATEMATIKK-LOTTO

Ved å bruke et vanlig skriveprogram på datamaskinen, kan man lage bildelotto sammen.

Slik gjør dere: Alle lager hver sin tabell/rutenett. Rutene fylles med forskjellige bokstaver, tall og former (som trekanter, sirkler osv.). Alle velger selv hva de vil ha i sin tabell. Deretter får alle lage to kopier av tabellen sin på en printer. Ett ark er til brettet, og det andre er til brikkene. Klipp, lim og laminer! Deretter er det klart til å spilles!

Les mer her: iktsenteret.no/barnehage

Finn veien!

- OLE, DOLE OG DOFFEN VIL TIL DATAMASKINEN. KAN DU VISE DEM VEIEN?
- KAN DU OGSÅ VISE DONALD VEIEN TIL FOTBALLEN?
- KAN DU HJELPE ONKEL SKRUE MED Å FINNE KRYSSSET?
- PASS DEG FOR KUBBENE SOM SPERRER FOR VEIEN!

LYKKE TIL!

ONKEL
SKRUE

OLE, DOLE
OG DOFFEN

DONALD

DATAMASKIN

FOTBALL

KRYSS

©Disney

VISSTE DU AT ...

- en av tre 1–12-åringar har tilgang til egen datamaskin på rommet sitt?
- ni av ti 9–12-åringar har egen mobil og de fleste får mobil når de er 8 år?
- en av fire 1–12-åringar spiller dataspill hver dag?

Kilde: Medietilsynets barn og medier 2012.

SKATTEJAKT MED GPS

I denne leken jakter man etter ulike poster utendørs. Postene kan for eksempel være brev fra Kaptein Krok som trenger hjelp til å finne en forsvunnet skatt. Andre ting kan også brukes som poster.

Gjem brevene rundt omkring og marker dem som veipunkter på en GPS. For å gjøre dette må du stå ved hver post når du markerer GPS-posisjonen. Husk å plassere skatten som siste veipunkt.

Slik kan det gjøres: Lag fire (eller flere) brev fra Kaptein Krok som trenger hjelp til å finne en forsvunnet skatt. Brevene brukes som poster i skattejakten. (I stedet

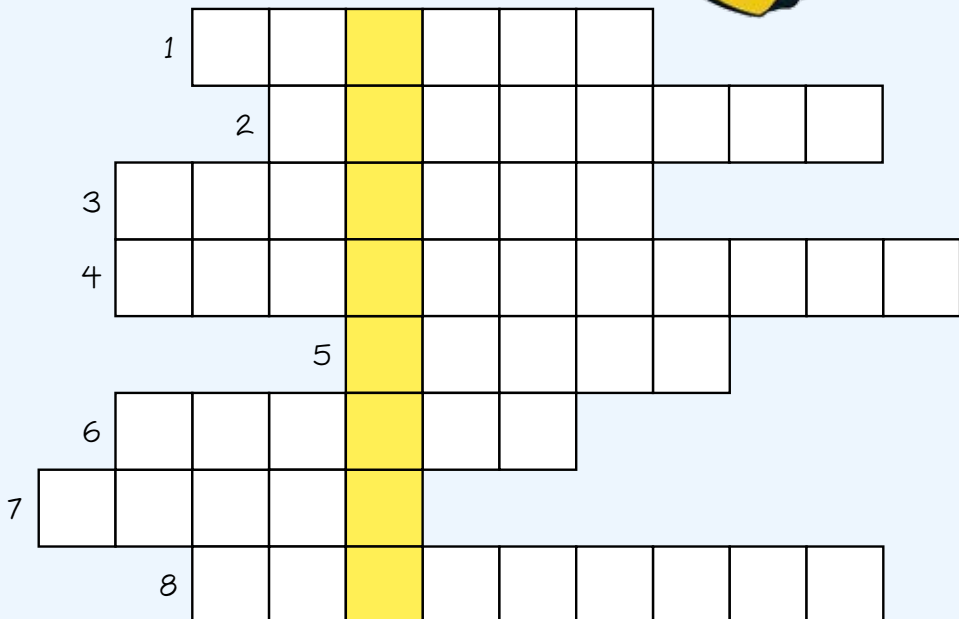
for brev kan man bruke andre ting.) Ikke glem å lage en ekte sjørøverskatt også! Når du har lagt inn alle postene/brevene på GPS-en, bruker du funksjonen «Opprett rute». Da lager du en bestemt rute som skattejegerne må følge. (Bare nødvendig dersom brevene må finnes og leses i en bestemt rekkefølge.)

Jakten kan starte! Skattejegerne overtar GPS-en, som nå er blitt et skattekart. Det er viktig at jegerne får bytte på å bruke GPS-en. De finner de ulike postene og til slutt skatten til Kaptein Krok!

Se mer info her: iktsenteret.no/barnehage

Nøtte-kvakk!

1. HVA HETER ONKELEN TIL OLE, DOLE OG DOFFEN?
2. PASSORD MÅ ALLTID VÆRE ...?
3. HVA HETER DEN POPULÆRE NETTSIDEN MED VIDEOKLIPP?
4. HVA HETER DET NÅR DU BLIR PLAGET PÅ NETT?
5. NÅR DU KLIKKER PÅ NOE DU IKKE VET HVA ER, HVA KAN DU DA FÅ?
6. HVA HETER BYEN SOM BLANT ANNET ER HJEMSTEDET TIL ONKEL SKRUE?
7. HVA KALLES BREV SOM MAN SENDER VIA INTERNETT?
8. HVOR BØR DU IKKE FERDES ALENE PÅ SMARTTELEFON, NETTBRETT OG/ELLER DATAMASKIN?

Nei til nettmobbing!

Det er mye enklere å mobbe på internett enn ansikt til ansikt. Husk alltid at det er ekte mennesker med ekte følelser bak den andre skjermen!

Her er noen gode regler:

- Voksne og barn bør snakke sammen om hva slags oppførsel som er ok på nettet og hva som ikke er det.
- Erting og mobbing er ikke greit! Når noen blir ertet eller mobbet, kan de bli veldig lei seg. Hvis du eller noen du kjenner blir mobbet, skal det tas på alvor!
- Gjør noe! Snakk med en venn og si fra til en voksen. Meld fra til nettstedet eller tjenesten der nettmobbingen har skjedd.
- Blokker mobberen slik at du unngår å få meldinger. De fleste sosiale møteplasser på nettet gjør dette mulig.

- Få hjelp! Barn bør alltid fortelle om nettmobbing til en voksen for å få hjelp. Det å ta igjen gjør bare vondt verre.
- Vær mot andre som du vil at andre skal være mot deg. Behandle andre på en pen måte og ikke gjør slemme ting mot hverandre.

Les mer her: medietilsynet.no/trygg-bruk

TIPS TIL VOKSNE!

- Du kan finne mer informasjon om god nettoppførsel hos Googles Family Safety Center.
- Minn barna på at de skal snakke med en voksen hvis de opplever noe ekkelt, trist eller ubehagelig på nett eller mobil.

VISSTE DU AT ...

- det finnes trygge, mobbefrie nettsteder for norske barn og unge? Kors På Halsen er et møtested på nettet for alle under 18 år. Nettstedet er nominert til Medietilsynets pris for trygg nettbruk! korspahalsen.no

Nettpausen

«Se på meg når jeg snakker til deg!» Foreldre krever ofte at barna tar en pause fra filmen eller dataspillet, men de glemmer seg de også! Når man er på internett, går tiden fort. Man «skal bare» spille ferdig, sjekke e-posten, eller lese gjennom noe. Men det er jo ikke alltid nødvendig. Når man er sammen med andre, er det nemlig like viktig å gi hverandre oppmerksomhet. Derfor bør man ta nettpauser!

Alle i familien har godt av en påminnelse. Hvis Pingu må slås av iblant, må også sms-er,

jobb-eposter og e-bøker legges bort innimellom. Det er lett å glemme seg når internett hele tiden ligger i lomma eller på bordet rett foran oss. Av og til er det lurt å slå av og bare være sammen. Bruk internettpausen, gjør noe gøy sammen!

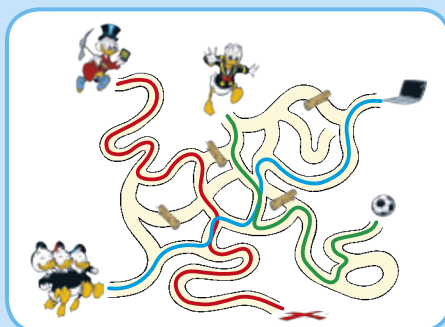
LØSNINGER

Nøtte-kvakk!

1. DONALD
2. HEMMELIG
3. YOUTUBE
4. NETTMOBBING
5. VIRUS
6. ANDEBY
7. EPOST
8. INTERNETT

RIKTIG SVAR: NETTVETT

Finn veien!

Nettvettregler

- Vis respekt for hverandre på nett. Mobbing på nett er minst like alvorlig som annen mobbing.
- Tenk deg om før du deler personlige bilder og opplysninger om deg selv og andre på åpne nettsteder.
- Lag et passord som er vanskelig å gjette. Passordet ditt er privat.
- Husk at det er lett å lyve på nettet, ikke tro på alt som andre skriver.
- Ta med noen du stoler på hvis du skal møte noen du har blitt kjent med på nettet, og møt dem på et offentlig sted.
- Avslutt kontakten hvis du blir redd eller opplever noe ubehagelig. Blokker kontakten og meld fra til de som har ansvaret for nettstedet.
- Fortell det til en voksen eller en annen du stoler på hvis du opplever noe ubehagelig. Det er ikke din skyld om noen andre gjør noe ubehagelig mot deg på nett.
- Meld fra til politiet om alvorlige saker.

Finn reglene og annet nettvett på reddbarna.no

Lær mer om mobbing, vern og digital dømmekraft på dubestemmer.no